

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 356/2018-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], zastúpenej AK NOVIKMEC s. r. o., Rázusova 125, Vranov nad Topľou, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marián Novikmec, vo veci namietaného porušenia základného práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na slobodu podnikania podľa čl. 16 Charty základných práv Európskej únie, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 6 Co 181/2017-210 z 30. mája 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. septembra 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] (ďalej

len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva podnikateľ a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na slobodu podnikania podľa čl. 16 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 181/2017-210 z 30. mája 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že krajský súd napadnutým rozsudkom z 30. mája 2018 potvrdil rozsudok Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 C 345/2015-123 z 24. mája 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľky. Sťažovateľka sa žalobou domáhala voči žalovanej zaplatenia sumy 340 € s príslušenstvom z titulu paušálnej ročnej odmeny za služby za obdobie od 27. júla 2014 do 27. júla 2015 na základe zmluvy o poskytovaní služieb č. 196/2012 uzavretej 24. júla 2012 medzi sťažovateľkou a žalovanou, predmetom ktorej bol záväzok sťažovateľky poskytnúť žalovanej ako záujemkyni služby spojené s vykonávaním zamestnania formou samostatne zárobkovej činnosti ako opatrovateľka, prípadne pomocné práce v domácnosti v zahraničí.

3. Krajský súd v napadnutom rozsudku zhrnul dôvody rozsudku okresného súdu, keď uviedol:

„9. V danom prípade žalobca vyvodzoval opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku z uzavretej Zmluvy o poskytnutí služieb pre záujemcu spojených s vykonávaním zamestnania žalovanej v zahraničí za odplatu a to za obdobie od 22.07.2014 do 22.07.2015. V konaní bolo nesporné, že žalobca je právnická osoba, ktorá má v predmete podnikania okrem iných aj sprostredkovanie zamestnania za úhradu. Žalovaná v pozícii záujemcu uzavrela dňa 24.07.2012 so žalobcom v pozícii sprostredkovateľa Dohodu o sprostredkovaní zamestnania za úhradu č. 120823 a zároveň v ten istý deň spornú Zmluvu o poskytnutí služieb č. 196/2012...“

10. Medzi stranami sporu bolo tiež nesporné, že žalovaná po uzavretí Dohody o sprostredkovaní zamestnania za úhradu dňa 24.07.2012 začala pracovať u klienta sprostredkovaného žalobcom... a za sprostredkovanie zamestnania žalovaná zaplatila úhradu dohodnutej výške. Existencia dvoch popri sebe uzavretých zmlúv, keď ukončenie jednej z nich (platne uzavretej) skončilo splnením záväzku sprostredkovať zamestnanie záujemcovi, t.j. podpisom zmluvy záujemcu so zahraničným zamestnávateľom, nebolo žalobcom logicky zdôvodnené. Rovnako nebolo sporné, že žalovaná v skutočnosti v rodine [REDACTED] odpracovala ako opatrovatelka v období od 22.07.2014 do 04.08.2014 (14 dní), a to počas trvania spornej zmluvy, pričom sprostredkovanie zamestnania bolo realizované bez relevantnej písomnej zmluvy s novým zahraničným zamestnávateľom (klientom). Podľa názoru okresného súdu dohoda medzi stranami sporu (e-mail komunikácia zo dňa 18.07.2014), v ktorej je identifikovaný zamestnávateľ - názvom [REDACTED], s uvedením odmeny 1.080,00 Eur a dĺžkou trvania zamestnania žalovanej 14 dní, nástup 22.07.2014 a tieto podmienky žalovaná akceptovala, je Dohodou o sprostredkovaní zamestnania za úhradu podľa § 25 ods. 4 zákona č. 5/2004 Z. z. v znení účinnom od 01.05.2013.

11. Ustanovenie § 25 ods. 3 zákona č. 5/2004 Z. z. (účinného od 01.05.2013) ustanovuje možnosť vyberať poplatok za služby súvisiace so sprostredkovaním zamestnania za úhradu len od právnickej osoby alebo fyzickej osoby, pre ktorú sprostredkúva zamestnanca. Dojednaná zmluvná úprava odmeny v čl. IV Zmluvy o poskytnutí služieb č. 196/2012, od ktorej žalobca odvodzuje uplatnený nárok a za poskytnuté služby potrebných pre vykonávanie práce záujemcom a spojené so zamestnaním žalovanej sa prieči právnej úprave § 25 ods. 3 a 4 zákona č. 5/2004 účinné od 01.05.2013...

... zmluvné ustanovenie článku IV. Zmluvy o poskytovaní služieb medzi stranami sporu, ktoré upravovalo nárok poskytovateľa služby súvisiace so sprostredkovaním zamestnania na zaplatenie odmeny vo výške 300,00 eur s DPH za jeden rok poskytovania služieb, pričom uplynutím dohodnutej doby k tomuto dňu vzniká opätovne nárok poskytovateľa na odplatu za poskytovanie služieb na nové obdobie, vyhodnotil okresný súd ako absolútne neplatné a v rozpore so záväznou zákonnou úpravou. Takáto dojednaná zmluvná úprava súčinnosťou od 01.05.2013 je v rozpore so zákonnou úpravou a umožňuje

žalobcovi ako sprostredkovateľovi dosahovať na úkor žalovanej od 01.05.2013 nezákonný majetkový prospech.

14. Na základe vyššie uvedených skutkových zistení a úvah prvoinštančný súd dospel k záveru, že na základe zmluvného dojednania s účinnosťou od 01.05.2013 nie je možné priznať žalobcovi proti žalovanej žiadne plnenie za služby súvisiace so sprostredkovaním zahraničného zamestnávateľa, a preto žalobu v celom rozsahu zamietol...“

4. K odvolacej argumentácii sťažovateľky krajský súd uviedol:

„... okresný súd postupoval správne, keď pri svojom rozhodnutí prihliadol na novelu zákona č. 5/2004 Z. z. o službách v zamestnanosti vykonanú zákonom č. 96/2013 Z. Z., účinnú od 01.05.2013, v zmysle ktorej bolo z predmetného zákona vypustené ust. § 25 ods. 4... Okresný súd teda v súlade s princípmi nepravnej retroaktivity vyhodnotil obsah právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovanou. Na základe toho správne ustálil, že nárok žalobcu uplatneného žalobou voči žalovanej nie je dôvodný. ...

45. Pokiaľ odvolateľ poukázal na odlišné rozhodnutia súdov SR v identickej situácii, odvolací súd primárne poukazuje na ust. § 193 CSP, z ktorého vyplýva, akými rozhodnutiami je súd viazaný. Je zrejmé, že označené rozhodnutia takými nie sú. Okrem toho netreba opomínať fakt, že pri rozhodovaní akejkoľvek sporovej veci súd prihliada na individuálne okolnosti prípadu, tak ako tomu bolo aj v prejednávanej veci.

46. Je zrejmé, že žalovaná nie je aktuálne pasívne vecne legitimovaná na zaplatenie žalovanej istiny v prospech žalobcu. Na uvedenom závere odvolacieho súdu nič nemení ani fakt, či žalovaná v právnom vzťahu so žalobcom vystupuje v pozícii fyzickej osoby, spotrebiteľa alebo podnikateľa. Konkrétny právny vzťah je upravený špeciálnou právnou úpravou, a to práve zákonom č. 5/2004 Z. z., z ktorého súd prvej inštancie správne vychádzal. Uvedený právny predpis má preto prednosť pred všeobecnou právnou úpravou.

47. Hoci v zmluve uzavretej medzi stranami sporu dňa 24.07.2012 je uvedené, že zmluva je uzavretá v zmysle § 642 a nasl. Obchodného zákonníka, pričom Obchodný zákonník upravuje ako osobitný zmluvný typ aj zmluvu o sprostredkovaní, predmetom uzavretej zmluvy medzi žalobcom a žalovanou je sprostredkovanie kontaktu medzi záujemcom (žalovanou) a klientom, aby mal záujemca príležitosť uzavrieť s klientom dohodu o poskytovaní služieb, a to za úhradu (províziu). Sprostredkovanie zamestnania za

úhradu je regulované osobitným zákonom č. 5/2004 Z. z. o službách v zamestnanosti. Tento zákon je *lex specialis* vo vzťahu k Obchodnému zákonníku, t j. pri sprostredkovaní zamestnania za úhradu, bez ohľadu na povahu účastníkov právneho vzťahu, je nutné aplikovať tento osobitný zákon, ktorý upravuje konkrétne podmienky sprostredkovania zamestnania za úhradu v § 25. S poukazom na zmenu právnej úpravy účinnú od 01.05.2013 žalobca už nie je oprávnený od žalovanej vymáhať nárok uplatnený žalobou, a to aj keď bol predmetom dojednania vyššie uvedenej zmluvy...“

5. Sťažovateľka v podstatnej časti svojej sťažnostnej argumentácie namieta nesprávne právne závery krajského súdu v napadnutom rozsudku č. k. 6 Co 181/2017-210 z 30. mája 2018 (ktorý rozsudok chybné označuje v petite sťažnosti nesprávnym dátumom ako rozsudok z 30. mája 2017) a ústavnému súdu navrhuje, aby o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo obchodnej spoločnosti [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť zaručené čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na slobodu podnikania zaručené v čl. 16 Charty základných práv Európskej únie, základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. mája 2017, č. k. 6Co/181/2017-210 porušené boli...

Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. mája 2017, č. k. 6Co/181/2017-210 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie...

Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 900,- EUR, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu...

Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 85,85- Eur na účet jeho právneho zástupcu AK NOVIKMEC s.r.o. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

9. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

11. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

12. Ústavný súd zvyrazňuje, že súčasťou práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva.

13. Vzhľadom na hodnotu sporu (340 € s príslušenstvom), v ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom, ide o prípad posudzovaný pred ústavným súdom ako tzv. bagateľná vec, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti z hľadiska doterajšej judikatúry ústavného súdu (porovnaj najmä IV. ÚS 358/08, ako aj IV. ÚS 340/2014, III. ÚS 529/2014, II. ÚS 468/2015, II. ÚS 357/2015). Ústavný súd už viackrát vyslovil právny názor, podľa ktorého, ak platná a účinná právna úprava vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi v rámci všeobecného súdnictva v dovolacom konaní, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Preto ústavný súd v prípadoch, keď sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytuje ústavnoprávnu ochranu sťažovateľom len v celkom výnimočných prípadoch, ak sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu, intenzite (m. m. IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011, II. ÚS 757/2014).

14. Vo veci sťažovateľky o takýto výnimočný prípad podľa názoru ústavného súdu celkom zjavne nejde.

15. Ústavný súd pre účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu v intenciách svojej už označenej judikatúry a konštatuje, že sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky polemizujúcu s právnym posúdením veci krajským súdom nevyhodnotil ako signalizujúcu, že by v danom prípade mohlo dôjsť k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu.

16. Vychádzajúc zo skutočnosti, že sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha ústavnej ochrany v spore o sumu, ktorá je zjavne bagateľná, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že vo veci sťažovateľky nie sú podľa jeho doterajšej judikatúry splnené podmienky na poskytnutie ústavnej ochrany, a preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Ústavný súd v závere zdôrazňuje, že jeho judikatúra v otázke posudzovania náležitostí sťažnosti sa postupne sprísňuje. Preto vzhľadom na formuláciu petitu sťažnosti sťažovateľky, zastúpenej kvalifikovaným advokátom (v petite sťažnosti je nesprávne označený dátum rozsudku krajského súdu), by bol v danom prípade naplnený aj dôvod na odmietnutie sťažnosti pre nesplnenie predpísaných náležitostí. Ústavný súd napriek tomu tento nedostatok v danej veci vyhodnotil len ako zrejmu chybu v písaní a vecne posúdil sťažnosť z hľadiska možnosti porušenia práv sťažovateľky.

18. Vzhľadom na to, že sťažnosť ako celok bola odmietnutá, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky formulovanými v petite jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2018